

Trwa Leson depi Analiz Global Eleksyon 2014

Lasanble LALIT, nu finn truv trwa “leson politik” dan sa eleksyon zeneral ki fek derule. Alor, anplis nu bilan, antan ki parti, (trak apar) nu pe partaz sa analiz la.

Leson Nimero 1: Lafors latan ki existe dan koerans politik

Pli gran leson sa Eleksyon Zeneral pu nu, militan revolisyoner dan LALIT, se leswivan:

- Enn kanpayn *koeran* (kuma *Alliance Lepep* finn reysi amene) finn sifi pu zot kapav kumans a preske zero (dizon MSM 3% + PMSD 1% + “nean” pu Collendavelloo so ML), reysi, dan les pas 10 semenn apartir zot formasyon le 25 Septam, galvaniz sutyen 51% popilasyon e ranport 3/4 syez dan Parlman, ariv le 10 Desam. E zot finn fer sa kont “2 pli gran parti”. Sa montre linportans *koerans politik dan sertin moman done*, mem si, kuma dan sa ka la, li selman enn kanpayn elektoral. Koerans *Alliance Lepep* ti batir sirtu otur 3 zafer: enn slogan *Vire mam!*, enn pwin programatik *Non a 2yem Repiblik!* ek 12 mezir popiler, kote ekonomik.

- Leson pu nu la, li sa: Nu dan LALIT, nu ena enn koerans politik buku pli profon ki sa koerans politik ase siperfisyel ki *L’Alliance Lepep* finn kolmate vit-vit lavey eleksyon dan enn moman done *elektoral*.

Alor, leson se: LALIT so *koerans politik*, samem nu lafors. Nu kone ki nu pe rode: nu pe rod kiksoz buku pli profon ki enn viktwar elektoral; nu pe rod sanz klas sosyal ki o-puvwar; nu pe rod organiz enn nuvo sosyete kot pena diferan klas – sirtu, enn premye klas ki viv par “donn travay” ek lot klas ki viv par “rod travay” ar premye klas la.

Fode pa zame nu ipotek sa koerans politik LALIT la. E nu *pa* finn fer sa dan sa kanpayn elektoral la. Okontrer, nu finn gard li, mem devlop li plis.

E, li prezizeman *lakoz* nu koerans politik ki nu sibir enn serten marzinalizasyon dan enn tel moman elektoral. Dimunn – dan lapres, par exanp – ki defann stati-ko, zot kont nu politik, akoz li koeran. Zot kone li enn potansyel menas kont sistem ki zot pe defann.

Alor, samem osi kifer nu adverser (ki li patrona, so bann ideolog, so lapres burzwa, nu adverser politik direk) ena anmemtan enn sertin respe pu LALIT, ki nu finn temwayne pandan tut long kanpayn, e anmemtan, zot kone zot bizin veye ki nu politik koeran napa kumans pran. Zot prefer sey tuf nu dan staz dizef, si posib. Pu sa rezon la ki zurnalis “gayn permisyon” depi zot anplwayer pu apros manb LALIT “antan ki obzervater politik” selman. Me, kan LALIT

poze dan eleksyon zeneral, zot pa gayn lotorizasyon, byin suvan, mem fer reportaz bann fe.

L’Express, par exanp, zame pa finn inform piblik, ziska zordi, ki nu ena 28 kandida dan eleksyon zeneral, zame pa finn dir nu pe poze dan eleksyon, ni zame finn inform piblik ki nu ena enn program, nizame pa finn komant lefet ki nu ena 43% fam kandida. Sa bann item nyuz ordiner. Pu lezot lorganizasyon disparat ek klerman pli feb ki LALIT, zot kapav pibliye gro-gro lartik lor enn program ki zot *pu* tire, ubyin lor lefet ki zot *pu* aliyn 60 kandida. (San mem dir kifer zot finn finalman aliyn 20, 19 ubyin 4!). Sa boykotaz LALIT, li parski nu ena sa koerans politik la.

Le Defifer so boykotaz enn lot manyer. Li avoy zurnalist lansman nu program 64-paz, kot kamarad Shabeela Kalla ti fer diskur prinsipal e kot ti ena 10 manb prezan. Lerla nu truv reportaz ki akonpayne par enn foto kamarad Ram Seegobin pe asiz tousel kot enn gran latab. Lartik la reysi pa mansyone ki nu finn lans enn program an antye. Anfet, LALIT so 4 diferan Konferans de Pres, kot sak fwa ti ena ant 10 ek 28 manb prezan, finn akonpayne par foto swa kamarad Ram tousel, swa kamarad Alain tousel, swa dan dernye la par foto kamarad Alain ansam ek kamarad Hamid ki ti parti 6 mwa desela ek fe kamarad Suresh Ramsewak, ki ti desede an Ziyet 2009. Pa bizin dir plis ki sa.

Enn semenn avan eleksyon, MBC vinn fimle Konferans de Pres LALIT, ki inportan parski li dan mem moman ki bann program politik lor TV. Selman, zame zot pa pas li.

Tusala pu dir tu nu adverser, dan tu zot zar, zot pa’le nu vinn for, akoz zot rekonet ki nu koeran – e zot kone ki sa, li enn lafors inkrwayab kan li gayn momenntum.

Tipikman, LALIT sibir atak politik byin grav *avanenn* eleksyon zeneral. Sa explik, par exanp, kanpayn MMM (Bérenger, de L’Estrac, Gilbert Ahnee, Subash Gobin) kont nu an 1987, kan nu aliyn 60 kandida ansam ek bann Ramano dan zot OMT-FNAS, e kot MMM reysi fer bann Ramano pa zis kit lalyans ar LALIT me al donn sutyin piblik MMM dan zot tan-dantenn TV. Sa explik osi, kanpayn kont manb Lindsey Collen pu swadizan “blasfem” dan so roman *The Rape of Sita*– zis avan eleksyon 1995. Sa explik kimanyer an 2004, pa kone kifer, Ashok Subron lev dibri, kite, ankor enn fwa, zis avan eleksyon zeneral 2005. E depi lerla, samem Subron, apre enn sutyin inisyal depi PM Bérenger otur so ka kont Deklar Kominote, finn plitar

gayn sutyin Guvernman Travayis. Pu eleksyon zeneral 2010, Subron ek Bizlall ranpli lespas pu lagos ar enn dezyem chalennj kont Best Loser, dan “Platform pu enn Nuvo Konstitisyon”, koze lor “2yem Repiblik”, ekzot Blok 104. Tuzur avek sutyin totalite lapres, ek osi Ramgoolam, ki byin vit vinn delavan avek so “2yem Repiblik”. Travay sindikal ti osi fer an-tandem avek Leta Travayist. Sa ti telman o-kler ki Subron ti mem fer travayer remersye depite PT Nita Deerpalsing, e li finn mem anonse, apre eleksyon 2010, ki li pu lans so konba kont tablisman depi dan biro Minis Travay Shakeel Mohamed. E pandan plizir lane, Premye Minis Navin Ramgoolam ti pe sonn-sonn li lor so portab dernye ler avan enn lagrev avek enn timesaz ki fer Travayis ek Subron sorti “gaynan”. Leta sutenir li kont patron, patron sutenir li kont Leta (dan so Blok 104 ti ena sef MCB, par exanp), ek *L’Express* ek *Le Defi*, kan pe boykot nu, nom li “lom de lane”! Kifer? Akoz li ek so RA, zot politikli inkoeran, alor zot pa truv li enn menas pu stati ko. Forse-forese li avantirist. Enn lexanp sa inkoerans la: RA dir an-piblik ki zot pe fini Best Loser par zot bann ka, tandi ki dan Lakur, su serman, zot dir zot pa pe tus Best Loser par zot bann ka. E, malgre tu so “viktwar” lor “viktwar”, tu so paz dor de listwar, 7 Best Loser ti nome Vandredi swar, 12 Desam, 2014. Pa zis sa. Leta finn re-fer espes enn “linvanter” kikominate sak depite dan sak eleksyon depi Lindepandans pu fer kalkil la!

Asterla, kan *Alliance Lepep* fek eli, nuvo PM Jugnauth e so Minis Finans Deziyne Lutchmeenaraidoo, fini tir enn kominike 24-ertan apre kawnting – ondire finn ena enn “lakor” elektoral par la ar Subron – pu dimann Tablisman pa penaliz travayer ki ti fer lagrev dan lindistri sikriyer. Dayer, Lutchmeenaraidoo finn adopte zot slogan: “Bizin partaz larises!” Sa, li tipikman enn slogan sosyal-demokrat, pa sosyalist.

Tusala pu dir, kan u pena koerans (Sheila Bunwaree, Bizlall, Roshni Mooneeram, zot tu preske), u gayn sutyin Leta existan, lapres burzwa, ek mem patrona.

Alor, tu kamarad LALIT merit enn felisitasyon ki nu’nn gard nu koerans. E malsans nu finn pey pri enn marzinalizasyon elektoral par sirtu lapres burzwa. E marzinalizasyon *elektoral*, li pa mem zafer ki marzinalizasyon *politik*.

Leson Nimero 2: Tandans vot *kont* kiksoz: “eleksyon koreksyon”

Dan tu eleksyon zeneral, e sa li vre dan tu pei, ena enn tandans pu dimunn vot *kont* kiksoz. Suvan *kont* Guvernman sortan. Setadir, enn “eleksyon koreksyon”. Suvan sa vot “kont” la, li lor baz pwin plito ekonomik, kuma somaz, pansyon, pri. Linportans

profon sa leson la, e sa li inportan pu nu dan LALIT, se lefet ki li difisil, mem inposib, pu amenn sosyalism tu sinpleman atraver eleksyon zeneral, prezizeman parski telman suvan vot-man la vinn *kont* kiksoz, pa otur kree kiksoz. Li preske par definisyon, li kumsa. Samem nu dir bizin ena mobilizasyon buku dimunn kolektivman, lor baz enn program pu lavenir, e sertennman plis mobilizasyon ki zis pu al met 3 lakrwa lor enn but papye dan enn izolwar. LALIT so travay politik se *pubatir sa volonte* pu amenn sosyalism. Bizin prepare pu enn revolusyon, pa zis pu enn eleksyon zeneral. Me, sak eleksyon zeneral ena so linportans, tuzur.

Eleksyon Zeneral 2014, dankumansman, ti paret enn exepsyon, a sa reg ki elekter pu al vot *kont* kiksoz.

Ki finn arive, anfet?

1. Ramgoolam ek Bérenger finn vinn ansam otur enn Lakor pu instor enn 2yem Repiblik. *Vot pu sa!* zot dir. *Vot pu 2 pli gran parti!* zot dir. Ala zot program. E etan done zot ti reprezant Guvernman ek Lopoziyon, zot ti paret pe pran totalite lespas politikpu zot. Dayer, zot-mem, tu komantater, tu lapres, ek nu osi, nu ti truve ki 40% + 40% elekter = 60-0, fasil. E *li ti vre*. Me, sa ti enn moman done. Politik, li enn zafer ki buz lant parfwa, me byin vit parfwa. Li ti paret ki sa lafors PT-MMM pu reste ziska eleksyon ...

2. ... parski kanpayn la ti kurt: 7 Oktob Parlman disud, 7 Novam Rit Eleksyon sorti, 24 Novam Nomination Day, ek 10 Desam al vote. Nu dan LALIT ti imedyatman amenn kanpayn for-for kont sa 2yem Repiblik, atraver 2 trak 8,000 kopi sakenn, plis atraver nu Revi LALIT, nu sit web, reynion ar travayer, e ena plizir intervyu manb LALIT lor radyo ek dan lapres, e plitar apartir lafin Septam lor YouTube. Me, nu ti krwar li pu difisil bar sa Lalyans PT-MMM la.

3. Kifer difisil? Akoz lopoziyon ti feb. Kote MSM, SAJ ena 84 an. Pravind Jugnauth ena enn stil lidship enpe mol. PMSD ti fek demisyone dan Guvernman Ramgoolam. Xavier Duval, li osi, enpe mol. Plis Ivan Collendavelloo ti fek demisyone depi MMM, rekrit selman Anil Gayan. Pandan enn semenn li ti alye li ar Sheila Bunwaree. Debandad total sa mini-lalyans la ti paret pe averti nu lor debandad ki riske vini dan Lopoziyon an zeneral.

4. Anmemtan, guvernman Travayis rezud enn seri problem sindikal an-faver travayer – kote lepor, transpor, disik – e “pruve” ki swadizan nuvo kad legal EReA, li byin demokratik – pe vote partu, pe ver lagrev legal, etc. Sa ranforsi li.

5. Apar MSM, PMSD ek Collendavelloo, ti ena enn seri lezot lafors ase disparat: FSM Cehl Meeah; Jameel Peerally, Jack Bizlall (ki ti anonse plizir fwa ki li pe aliyen 60 kandida), Jose Moirt (ki form *Entente pour Democratie Parlementaire* ki pena enn program); Sheila Bunwaree ek so JS (ki ti anonse plizir fwa ki li pe aliyen 60 kandida); Roshni Mooneeram ek so Ensam (ki ti anonse plizir fwa ki li pe aliyen 60 kandida); PAL ek Les Verts Fraternel ti dan enn lalyans ki finn eklate, Georges Ah Yan ek so FCL ki finn travay pandan omwin enn-an ar Bizlall pa ti ar li (li osi ti anons 60 kandida), Rezistans ek Alternativ (ki ti anonse plizir fwa ki li pe aliyen 60 kandida), Reveille des Jeunesotur Hurdoyal. Zot tu ena program ase santrist ubyin forse sant-gos. Sa mank koerans la li kumans ar nomb kandida mem. Tusa parti la finn anonse avek buku arogans ki zot pe aliyen 60 kandida. Lerla, san okenn explikasyon, zot pa aliyen 60. Zot montre enn kolaps total: RA ek JS aliyen 20, Bizlall aliyen 19, Roshni Mooneeram aliyen 4. Me, Les Verts Fraternel inpe diferan parski sa parti la finn amenn kanpayn lor enn program buku plis de-klas ki avan, e etonaman koeran. Li osi ti anonse ki li pu aliyen 60 kandida, e finn aliyen zis 42.

Plis natirelman, nu dan LALIT, nu dan lopoziyon. Me, ena diferans. Nu finn tir nu program boner. Koeran. Apre 2 mwa travay politik dan brans, ansam avek enn reynion enn fwa par semenn onivo nasyon, sa koerans programatik la finn aprofondi. Program LALIT, an 64 paz, ti lanse avan-mem Parlman disud. Nu bann YouTube programatik ti deza lor innternet avan Parlman disud. Avek nu lanons ki nu pu met 20 plis swa 4 ubyin 6 kandida, setadir 24 ubyin 26 (enn-enn partu plis ful 3 dan “2-3”, ti nu parol exak). Anfet nu finn aliyen 28 kandida. Enn koerans lor letan. Me, mem nu koeran, dan kontex elektoral, nu pa for ditu, e klas ki nu reprezante, klas travayer, li dan enn moman byin feb dan so listwar.

Antuka, nu tu dan LALIT, nu ti kumans kanpayn krwar ki PT-MMM pe demar kanpayn, avek so Lakor pu enn 2yem Repiblik, ki li peal verranport enn viktwar, mem enn gran, gran viktwar, petet mem 60-0. Anmemtan, nu finn truv enn imans santiman anti-Ramgoolam, ek parfwa pli gran santiman anti-Berenger, exprime parmi popilasyon enpe partu dan pei. Nu truv zot proze 2yem Repiblik inpopiler net.

Me, sa lalyans “2 gran parti” paret difisil pu abat, kanmem. Mem, si sa tandans pu vot “kont” kiko, sa tandans ver “eleksyon koreksyon” ti pe pran.

Li pa paret ki ti puena ase letan pu li tradwir an defet pu PT-MMM.

Me, alalila, li finn arive. Anu gete kimanyer?

L'Alliance Lepep forme

SAJ rantre lor lasenn, avek so listwar, so lepase, kuma enn federater, ek sanki li reprezant okenn klas sosyal partikilye (li kuma enn Peronist, ubyin enn Bonapartist). Li deswit vinn “sef” inkonteste. Li lans kanpayn dan so miting 12 Oktob avek enn lalist 12 mezir popiler, kuma pansyon Rs5,000, detrir data-beys ID kard, rey tu “pwin” depi permi-a-pwin, bes pri dyezel ek lesans, kree anplwa. YouTube “Vire, mam!” byin vit gayn 200,000 vizit, e “Vire, mam!” setadir enn mo-dord pu abandonn Ramgoolam ek Bérenger, li vinn slogan kanpayn. Ki li ule dir? Li ule dir ki Alliance Lepep finn aksepte ki gran, gran mazorite ar PT ek MMM, me pe invit zot pu “*Kit u parti!*”

Trwakonpozant sa l'Alliance la, MSM, PMSD ek Muvman Liberator, travay ansam ase byin. Konteni kanpayn devlop enn koerans politik: kont politik ti-kopin, kont 2yem Repiblik, lor baz 12 mezir.

De “vaz kominikant” uver: elekter kit PT pu MSM, e kit MMM pu MSM ek ML. (Lexpresyon invante par Dooven Callychurn kan li ti dan LALIT dan enn Seminar – asterla, bann Lindsay Riviere servi term la, antan ki “teori vaz kominikant”).

Nu, dan LALIT, natirelman nu okuran sa revirman dan lamas dimunn. Me, so letandi finn etonn nu. Li finn enn eleksyon avek enn eleman surnwa ladan. Larzan ti fane buku, me dan kote perdan plis. Lafis ek oriflam ti pli buku kote perdan, mem ziska zur eleksyon.

Reziltavo lapenn gete

47 – 13 syez dan Parlman, setadir 51% kont 40% elekter. Lepep gayne 3-0 dan Sirkonskripsyon 4-11 plis 15, 16, 17. PT-MMM grat so 13 syez dan 1,2,3 ek 12, 13, 14 ek 17, 18, 19. (Anpasan, sa montre enn zeografi politik.)

Apre Best Loser, sa finn vinn 51 Lepep v. 16 Lalyans PT-MMM, enn Lalyans ki fini mor anplas. Li interesan ki Lalyans ti oblize mor, parski sinon, Prezidan Purryag pa ti pu kone kisannla pu apele kuma Lider Lopoziyon formel: seki ti sipoze okip sa plas la, pa finn eli, e so parti inn fer mwins depite ki so alye.

34 MSM + 10 PMSD + 7 ML v 12 MMM, 4 PT, 2 OPR.

Avan Best Loser, Lalyans Lepep ti ena mazorite 3/4 syez, me apre, zot pena (mank enn). MSM

penamazorite, tusel, nonpli, (li mank 1, osi), setadir apre Best Loser, li perdi so mazoorite overorl.

9% vot finn fane enpe partu. Sa pursantaz la, pursantaz ki pa dan 2 gro blok, pe kontiyne diminye, malgre laparans ki lapres ek komantater done ki li finn ogmante dan sa eleksyon la. Li vre ki sertain individi dan bann parti plito marzinal finn gayn buku vot.

Ladan: Hurdoyal (no 9 – Reveille des Jeunes) gayn 10,000 vot, FSM 5 tir kosyon lor so 60 kandida, Bizlall ek Dr. Madewoo (EDP ek The Liberals) gayn 11% par la. Subron, Sheila Bunwaree, Ah-Yan, Roshni Mooneeram, gayn ase buku skor, san tir kosyon. FSM ek RA gayn plis, antan ki parti, ki tu lezot.

Konklizyon post- elektoral:

PT-MMM

PT-MMM, ti kumanse ar 60-0, setadir 30 + 30 depite! Li fini ar 4 (PT) + 12 (MMM).

Antan ki Lalyans, li fini disparet 24-er apre rezilta!

Zot Proze 2yem Repiblik finn rezete totalman! Sa li reprezant pli gran viktwar politik sa eleksyon la.

PT- dan larwinn. Okenn so sef pa'nn eli, dan sa 4 mizerab syez.

MMM – inn desime par enn stratezi oportunist, inkoeran, bizar. Me li ena 12 depite, li ena Leader Lopoziyon, Paul Bérenger. MMM so desant, dapre analiz manb LALIT feRamesh Khaytoo, inn bese depi 1971 vini mem konstaman:

1970 – pre 80% vot dan parsyel Triolet.

1971 – so popilarite total.

1976 – avek so bann konsesyon programatik, li deza afebli, kan li elir so 34 depite pu premye fwa.

Avek mobilizasyon 1979-80 dan klas travayer, MMM rekolte so 60-0 ansam ar PSM an 1982, me so desant kontiyne vit apre kasir 1983, kasir ki ti rezilta so inkoerans, deza.

Lalyans Lepep (MSM-PMSD ek ML)

Kote Lalyans Lepep, malgre so 51% vot ek so pre 3/4 syez, malgre ki so depite eli inklir bann experyanse, malgre ki MSM ek so bann alye ena tu lemwayin teknik pu “guverne”, so mwayin *politik*, so lafors politik, li tuzur otur 5%, alor, nu bizin gete ki pu ariv parti MSM ek so bann alye. So koerans politik, pu li e pu li ek so alye, ti dire pu kanpayn. Me, li ti siperfisyel. Li ti enn koerans sifizan pu so bi inisyel, setadir pu *tir* Ramgoolam. Misyon akonpli! Me, asterla, eski li pu kapav batir lafors ase vit pu fer fas kriz ekonomik ki pe kontiyne? Eski li ena kit lide ki li pu al fer?

Eski PMSD pu kontiyne ranforisi? Ubyin eski MMM pu anpes sa arive?

Ki pu ariv ML? Si Collendavelloo sey koste ar “bann militan” kuma li pe dir li pu fer, ubyin pli oze ankor, si li sey pran ladireksyon MMM (kot li pa mem manb), eski sa pu riske destabiliz lalyans Lepep?

Klerman, Lalyans Lepep pe pey pansyon Rs5,000 plis so bonis Rs 5,000 sa lane la. Zot pu fer tu pwin dan sistem permi-a-pwin vinn zero, an-atandan enn nuvo sistem. Lor ID Kard, eski zot pu skrap data-beys, ubyin eski nu bizin mobilize ankor? Eski vremen zot pu al ICJ pu zafer Diego, ubyin eski nu bizin mobilize ankor? E, zot sirman pena okenn lide lor enn lekonomi alternativ. Alor, nu bizin mobilize ankor. (Anfet, lor tu nu program, nu bizin mobilize!)

Eski zot pu gard Best Loser Sistem kuma zot finn dir? Eski zot pu prolonz mini-Amandman, pu ki zot respekete pronoucement UN? Eski zot pu amenn reform elektoral? Collendavelloo li ti “zom reform elektoral” dan MMM, e MSM ti kont so reformnet. Enn kontradiksyon ase grav. Duval anfafer met proporsyonel. Pu fam, zot pe dir zot pu donn kota. Li pa ditu evidan ki zot pu fer.

Me, zot tuzur res 3 ase tipti parti: zot finn gayn lapor “lefe SAJ”, lapor lefe “eleksyon koreksyon”, lapor “reze 2yem Repiblik”, e petet pli inportan ki tu, reze depi enn elektora ki pe rod kreasyon anlwa.

Lezot parti, post eleksyon

Rezistans& Alternativ

Elektoralman, zot finn sorti lake enn tigit leve. Me, an konparezon avek zot ponpaz dan lapres, e kudme Travayist (Ramgoolam, par exanp, ti pey zot fre Lakur dan ka Privy Council), zot finn klerman desipar zot rezilta. Subron pe dir li ti pu gayn plis “si...”, etc. Zot sorti 7yem dan lamwatye sirkonskripsyon, me finngayn bate par kandida adverser kuma Bizlall, Dr Madewoo, FSM, Hurdoyal, etc. E, lefet ki zot kol lafis foto kuler zis lor sertain kandida, li soka. E zis Subron gayn ena gran kanpayn kot li dan Nimero 13! Zot finn amenn kanpayn lor enn program santrist, inklir term kuma “lekonomi mixt”, ek “partaz larises”.

E politikman, zot dan gran difikilte lor kestyon zot seval de batay. Zot ti krwar zot 9-andemars legal kont Deklar Kominote ti enn “viktwar” deza. Zot ti dir ena zis puasize, atann reform elektoral PT-MMM. Me, kan ti gayn 2yem Repiblik ansam dan sa “toxic bundle” la, zot finn paralize inpe. E asterla, tu dimunn finn truve ar zot prop lizye, *Best Loser tuzur lamem*. Malgre, tu “page d’or de l’histoire”, etc. Pa zis sa, sa nuvo Guvernman la finn dir li ena lintansyon gard Best Loser kominal. Mini-Amandman Tanporer Subron, so “viktwar”, inn fini fonn. Alor, sa amenn enn esek pu

RA apre enn long “buzz”. Li esek sa kalite politik baze lor enn “single issue”, kot separ enn stratezi politik an but-but legalist, kuma “drwa deklar kominote”, e baze lor desizyon enn bann bolom ziz, setadir fer tu dimunn paralize, atann ziz lakur pandan 9 an. Antretan, atraver zot kanpayn inkorean, zot finn nuri konfizyon e linnyorans parmi lamas dimunn, e mem parmi zurnalist, e par zot neglizans ek insusyans, zot finn reysi al re-lev tu kalite lafors lareaksyon ki anfaver Best Loser, ek bann lafors lareaksyon, pli danzere ankor, ki kont Best Loser.

RA ti promet 60 kandida, e san explikasyon finn aliyn selman 13 RA + 7 lezot disparat (ekoloji, sindika, le-nerzi).

Sirman, apartir asterla, zot pu swa sanz size, al met tu kalite isyu lor “dife”, dan stratezi “kastrol presyon”, swa zot pu al lakur pu ankor 5-10 an, swa enn melanz tulde.

Bizlall(so Muvman Premye Me finn fonn dan Muvman Larz, ki finn poze dan EDP)

Bizlall finn fer buku kanpayn pu limem dan EDP, a kumanse par nom li-mem publikman dan so sirkon-skripsyon, li tusel, depi byin boner. E li finn gayn buku vot. Lezot kandida finnanonse tar, lerla les inpe abandone. *Caudillo*, se tu.

Bizlall finn disud so prop parti (ki li ti dir pa enn parti), e finn miz lor enn viktwar 3/4 Ramgoolam-Berenger, ki li ti krwar pu amenn enn Repiblik Prezidansyel. Li finn kree enn “L’Entente pour la Democratie Parlementaire” pu li kont-kare sa. Nu tu, dan pei, ti sipoze “oblize” rant ladan, apre rezilta eleksyon. Me, Bizlallfinn tronpe, e so stratezi apandan. Alor, li finn gayn buku vot, me pu naryin. So proze inn plizumwin tom plot. Sirman li pu ale-mem lor “nuvo konstitisyon”, ankor. Sirman li pa finn aprann ki, kuma Ramgoolam ek Berenger finn fer par pey enn gran pri politik, u pa kapav baz u politik lor enn “mwayin”. Diferan form Parlman, sistem prezidansyel, sipa nuvo konstitisyon, zot bann zafer ki kree akoz ena enn zafer reyel ki lamas dimunn inn mobilize pu *fer*, normalman kote ekonomik. Lerla, sasanzman konstitisyon la, li vinn enn *mwayin*. E.g. U anvi plant manze lor later tablisman. Tablisman pa les lepep plant manze. Lalwa anplas pa permet fer naryin. Mem si dimunn pe krev de fin dan pei, kad legal pa permet. Alor, bizin sanz kad legal. Ala seki Bizlall pa konpran. Ena nuvo konstitisyon, li pa vo naryin kan li dan ler kumsa. Li bizin enn risponns a enn bezwin reyel.

Lezot

Cehl Meeah so FSM tuzur gayn vot, sirtu dan sirkon-skripsyon nimero 2 ek 3, kot zot ti *rod* gayn vot. Lezot54 kandida, zot les tonbe. FSMfinn sorti afebli. The Liberals, zis lider ki ti vreman ena kanpayn tradisyonel. Georges Ah-Yan parey. Sheila Bunwaree, parey. Zot tu kuma Subron ek Bizlall lor la, zot travay *plis* dan 1-2 sirkon-skripsyon kot lider la, odetriman lezot kandida.

Lerla, u gayn dimunn kuma Percy Yip Tong ki fer enn kanpayn “a-la reklam komersyal”, ki paret elektoralman peyan, me pena sinifikasyon politik. Nu pa tro kone kimanyer Hurdoyal ek so parti inn gayn buku vot.

Leson Nimero 3

Isi, nupu uver enn parantez dan rakont eleksyon ek rezilta, pu explik enn move travay ki parfwa kandida konn tom dakor fer ansam avek azan enn lekup adverser, e sa li fer Leson Nimero 3:

- Sipozeman elekter pa tro kontan kandida x dan PT-MMM (ubyin dan Lepep) enn kandida lot kote dir zot, “Zet sa enn kandida la, vot mwa.”

Ala, so aritmetik. Li atir bann oportunist:

Sipoze, ena zis 2 Blok, A ek B. Tulde ena 3 kandida, sakenn.

Azan pu Kandida 1 dan B fer travay malang swivan:

Li remarke ki:

BLOK A kapav gayn 20,000 vot par kandida (bann azan konn sa zar zafer la)

BLOK B kapav gayn 19,500 vot par kandida.

Si sa azan pu Kandida 1 dan BLOK B, konvink 300 elekter pu vot li (tukur) so vot pu sorti 3 kandida lot kote, an mwayin:

Kandida 1: 19,900

Kandida 2: 19,900

Kandida 3: 19,900

Lerla Kandida!pu Blok B gayn zis 18,800. Li pa pu eli. Sa li deza enn travay sal, dan lesans ki li sumarin.

Me, sipoze sa azan kandida 1 dan BLOK B la, konvink 300 elekter pu vot li, e anmemtan pu zet mem kandida lot kote, dizon Kandida 3, lerla li pu eli.

Kandida 1: 20,000

Kandida 2: 20,000

Kandida 3: 19,700

Lipu gayn 19,800, pu eli! Akoz, perdan la *finnsible*.

Ena individi, ti-parti, ki, zot osi, fer enn travay similer. E la, ki ena tu kalite prezize ki marse, pu ki dimunn rapel kisannla pu zete: “Li pena sertifika 6yem!,” ubyin so karst ubyin kominote enn lot depi konploter,

swa sible enn fam, etc. Nerport ki zafer ki pu permet dimunn rapel kisannla pu zete, e kifer.

Samem kifer li inportan, vremem, pu ankuraz sistem “VOT BLOK” pu enn parti.

E la, ena enn zafer pu nu reflesi pu lavenir. Li enn dezavantaz, kan nu met enn-enn kandida partu, kuma nu finn fer sa eleksyon la, parski li al kont nu bi alonterm parski li permet risk ki nu rant dan sa kalite zwe la, potansyelman.

Me, antuka, dan LALIT, nu evit sa kuma lapest.

Me, nu kone ena bann dimunn ki dir zot degos ki fer sa. Dev Ramano, par exanp, ti fer sa dan enn Minisipal dan QB, ti gayn buku vot pu OMT-FNAS. Me, saskor mirobolan la, pa finn anpes so parti mem fonn.

Konklizyon

Lafors elektoral pa egal lafors politik!

“Aritmetik”, inklir sif rezilta, li pa tultan marse dan politik. Politik, li enn zafer plis kuma “simi” ki kuma “aritmetik” – ena bann sey, bann pwin kot tu sanze (friz, taytreysyonn, boyling poynt), ena bann lafors invizib ki batir lor letan.

1. Nu bizin gard nu koerans politik lor letan. Se sa ki pu donn lafors LALIT, kan moman vini pu klas travayer azir.

2. Ena enn fenomenn apel “elektoralism”, kot dimunn ariv krwar kapav amenn sosyalism par enn eleksyon. Enn indikater ki li pa posib, se lefet ki eleksyon suvan li “kont” kiksoz, li enn “eleksyon koreksyon”, mem kan kanpayn pa kumans kumsa.

3. Tu kalite trikmardaz kapav afekte rezilta.